

Aarhus- seminar

Institut for Statskundskab
Fredag 18. august 2017

Formålet med det årlige Aarhus-seminar på Institut for Statskundskab er at give instituttets kandidater mulighed for faglig opdatering gennem et endagskursus. Deltagerne får et bredt kendskab til udviklingen inden for statskundskabens hovedområder, sådan som disse traditionelt er defineret på instituttet.

I år afholdes Aarhus-seminaret fredag den 18. august på Institut for Statskundskab. Efter en fælles indledningsforelæsning kan deltagerne følge to faglige spor:

Spor A: Nationale forhold

Spor B: Internationale forhold

Det faglige spor slutter midt på eftermiddagen. Dagen rundes af med to tæt forbundne indslag. For det første en politisk samtale om spændingen mellem statsstyring og lokalt initiativ (professor Jens Blom-Hansen interviewer borgmester Jacob Bundsgaard). For det andet en forelæsning om kommunalreformen ved professor Jens Blom-Hansen.

Efterfølgende er der mulighed for at deltage i fakultetets sommerfest.

Programmet præsenteres nærmere på de følgende sider.

Forud for seminaret lægges deltagerliste og begrænset skriftligt materiale vedr. de enkelte oplæg ud på Aarhus-seminarets hjemmeside (www.ps.au.dk/aarhusseminar2017).

Indledningsforelæsning | Professor Svend-Erik Skaaning: Er demokratiet på retræte?

Fra midten af 1970'erne og specielt efter Murens fald i 1989 spredte demokrati sig til store dele af verden. Dette førte i 1990'erne til en udbredt optimisme på demokratiets vegne. I de seneste årtier er optimismen blevet erstattet af en stadig mere udbredt pessimisme. Korruption, manglende tillid til politiske institutioner og en række regerings forsøg på at underminere mediernes og domstolenes uafhængighed har fået iagttagere til at råbe vagt i gevær. Flere taler ligefrem om en decideret demokratisk tilbagegang, som angiveligt trækker spor i såvel udviklingslande som i de gamle demokratier i Vesteuropa og Nordamerika. Dette foredrag introducerer en række nye forsøg på at måle demokratiets tilstand på tværs af tid og rum, der gør det muligt at evaluere forfaldshypotesen.

Politisk samtale | Jacob Bundsgaard (cand.scient.pol. og borgmester i Aarhus) interviewes af professor Jens Blom-Hansen

Danmark står over for en række svære udfordringer: klimakrise, flygtningestrømme, geografiske skævheder og trængte velfærdsinstitutioner. I den netop udkomne bog *Rodskud* argumenterer borgmester Jacob Bundsgaard og hans medforfattere for, at statsstyring ikke er vejen til at løse disse udfordringer. Svaret skal i stedet findes i lokale fællesskaber, hvor borgerne inddrages, og kommunale politikere sætter kursen. Samtalen vil tage udgangspunkt i den potentielle spænding mellem statslig styring og lokalt initiativ. Den kan tage forskellige drejninger, men mulige nedslagspunkter tæller følgende spørgsmål: I hvilke situationer bliver finansministeriet – fra et kommunalt perspektiv – set som en hindring for lokale løsninger? Hvordan kan kommunerne træde til, når staten ikke slår til? Hvordan fostres samarbejdet mellem civilsamfund, kommuner og stat? Hvorfor skal politisk ansvar løftes af frivillige? Kan lokalt selvstyre drives for vidt? Ønsker borgerne ikke grundlæggende den samme velfærdsstat i København og Thyborøn?

Afslutningsforelæsning | Professor Jens Blom-Hansen: "Kommunalreformen har 10-års jubilæum – men var den en god idé?"

Kommunalreformen i 2007 omtales som århundredets administrative reform. Det er med god grund, for den indebar grundlæggende og omfattende ændringer af den offentlige sektor. Håbet var, at man med massive kommunesammenlægninger og forskydninger af opgavefordelingen i den offentlige sektor kunne få den kommunale sektor til at fungere bedre. Regeringens egen evaluering når frem til, at det håb stort set blev indfriet. Men hvad siger forskningen inden for området? Og hvordan kan vi egentlig afgøre, om reformen er en succes? Forelæsningen vil belyse disse spørgsmål ved at fokusere på den mest radikale del af kommunalreformen, nemlig de omfattende kommunesammenlægninger. Her blev der skabt 98 kommuner ud af de tidligere 271. Kun 32 gamle kommuner overlevede, mens de resterende 239 gamle kommuner blev lagt sammen til 66 nye storkommuner. Hvad betyder en så radikal ændring for lokaldemokratiet, økonomien og den kommunale opgavevaretagelse?

9.30-10.00	Registrering og kaffe med rundstykker		9.30-10.00
10.00-10.15	Velkomst Institutleder Peter Munk Christiansen		10.00-10.15
10.15-11.15	Indledningsforelæsning Professor Svend-Erik Skaaning Er demokratiet på retræte?		10.15-11.15
11.15-11.30	PAUSE		11.15-11.30
11.30-12.15	Workshop 1A Lektor Jens Peter Frølund Thomsen Indvandring: stridsemnet der ændrede magtbalancen i dansk politik	Workshop 1B Lektor Mette Kjær Stater og skatter i de fattigste lande	11.30-12.15
12.15-13.15	FROKOST		12.15-13.15
13.15-14.00	Workshop 2A Adjunkt Morten Hjortskov Larsen Brugertilfredshedsundersøgelser i den offentlige sektor: fup eller fakta?	Workshop 2B Lektor Thomas Olesen Solidaritet med fjerne lidelser? Danskernes holdninger og prioriteringer	13.15-14.00
14.00-14.15	PAUSE		14.00-14.15
14.15-15.00	Workshop 3A Adjunkt Kristian Jensen Flygtninge og det danske borgerskab: Hvem ekskluderes, og kan det forsvares?	Workshop 3B Professor Derek Beach Kan man tage ved lære af historien? EU's overraskende succes med Bankunionen	14.15-15.00
15.00-15.30	EFTERMIDDAGSTE MED KAGE		15.00-15.30
15.30-16.30	Politisk samtale Jacob Bundsgaard (cand.scient.pol. og borgmester i Aarhus) interviewes af Professor Jens Blom-Hansen		15.30-16.30
16.30-16.45	PAUSE		16.30-16.45
16.45-17.45	Afslutningsforelæsning Professor Jens Blom-Hansen Kommunalreformen har 10-års jubilæum - men var den en god idé?		16.45-17.45
17.45-19.00	Reception med drinks (for alle)		17.45-19.00
18.00-02.00	Fakultetets sommerfest (for tilmeldte)		18.00-02.00

Workshop 1A | Lektor Jens Peter Frølund Thomsen**Indvandring: stridsemnet, der ændrede magtbalancen i dansk politik**

Indvandring begyndte som et ubetydeligt politisk emne i 1980'erne, dernæst kom det bag på de politiske eliter, og endelig udløste det en ændring af magtbalancen mellem de politiske partier fra 2001 og fremefter. Socialdemokratiske regeringer er efterhånden en sjældenhed i et land, hvor de tidligere havde regeringsmagten det meste af tiden. Indvandring udgør således en egentlig politisk skillelinje med klare rødder i uddannelsesskellene. Noget tyder tilmed på, at negative holdninger til indvandrere smitter af på holdninger til dele af velfærdsstaten. Det rejser spørgsmålet, om vi er på vej til en mere selektiv velfærdsstat som følge af ikke-vestlig indvandring? Dansk Folkepartis nuværende størrelse er naturligvis den tydeligste indikator på disse ændringer i det danske samfund. Men også de borgerlige partier høster stemmer som følge af den omfattende bekymring over indvandringen i store dele af vælgerkorpset.

Workshop 2A | Adjunkt Morten Hjortskov Larsen**Brugertilfredshedsundersøgelser i den offentlige sektor: Fup eller fakta?**

Brugertilfredshedsundersøgelser har gået deres sejrsgang i den offentlige sektor i de seneste mange år. Enhver offentlig organisation med respekt for sig selv gennemfører dem, og resultaterne benyttes flittigt i kvalitetssystemer, ledelsesinformationssystemer og som målstyringsværktøj. Med andre ord: Disse undersøgelser benyttes i høj grad, og der træffes beslutninger ud fra deres resultater. Men er resultaterne fra brugertilfredshedsundersøgelser så håndfaste, at de kan bruges til at måle kvalitet? Er høj tilfredshed lig med høj kvalitet? Svaret på disse spørgsmål er afgørende for, om tilfredshedsundersøgelser overhovedet kan benyttes som målstyringsværktøj. Dette foredrag evaluerer begrundelserne for at bruge brugertilfredshedsundersøgelser, og vi vil se på, om de faktisk afspejler kvalitet, eller om andre ting også kan have indflydelse på resultaterne, såsom borgerens forventninger, humør og udformningen af spørgeskemaet.

Workshop 3A | Adjunkt Kristian Jensen**Flygtninge og det danske statsborgerskab: Hvem ekskluderes, og kan det forsvares?**

I et europæisk perspektiv har Danmark nogle af de mest restriktive krav for tildelingen af statsborgerskab. Disse krav vedrører både sprog, viden, tilknytning til arbejdsmarkedet, strafteattest og offentlig gæld. Statsborgerskab er nødvendigt for at kunne stemme og opstille til nationale valg og udgør dermed en forudsætning for demokratisk inklusion. I Danmark står godt 300.000 borgere over 18 år uden statsborgerskab. Dette foredrag ser på konsekvenserne af de danske regler for statsborgerskab, og om der er gode normative grunde til at have meget restriktive krav til statsborgerskab. Med udgangspunkt i registerdata præsenteres analyser af flygtninges evner til opfylde kravene til sprog, selvforsørgelse og kriminalitet. Hvilke krav er mest ekskluderende, og hvor stor en forskel gør det, når et eller flere krav lempes? Og hvor mange borgere med dansk statsborgerskab kan leve op til disse krav? Disse oplysninger danner udgangspunkt for en kritisk diskussion af regelsættets implikationer for det danske samfund og demokrati.

Workshop 1B | Lektor Mette Kjær**Stater og skatter i de fattigste lande**

Litteraturen om europæiske stater fortæller om, hvordan de blev dannet og etableret i en proces, hvor krig, økonomisk udvikling, og politiske åbninger spillede tæt sammen. Når stater gik i krig, måtte de rejse ressourcer til at finansiere hæren, og derfor gjorde de sig umage for at øge beskatningsgrundlaget. Skatteyderne krævede til gengæld indsigt i, hvordan pengene blev anvendt – heraf det kendte slogan 'no taxation without representation'. Men hvordan foregår de tilsvarende processer i verdens fattige lande i vor tid? Mange afrikanske regeringer forsøger i disse år at øge deres indtægtsgrundlag, men de gør det under vilkår, der er fundamentalt forskellige fra det, vi kender fra Europa. Krig mellem staterne i Afrika har været næsten helt fraværende. Demokrati, eller i hvert fald regelmæssige valg, er blevet introduceret, før beskatningssystemerne er kommet på plads, hvilket har skabt et stærkt pres for at forhindre en effektiv beskatning. Der er i disse år en voksende litteratur om skat og statsdannelse i udviklingslande, men vi ved stadig forholdsvis lidt om, hvad beskatning involverer og betyder for staterne. Dette oplæg introducerer den nyere forskning indenfor området og fortæller om igangværende forskningsprojekter og deres resultater.

Workshop 2B | Lektor Thomas Olesen**Solidaritet med fjerne lidelser? Danskernes holdninger og prioriteringer**

Det er blevet en del af den danske selvforståelse, at vi hjælper mennesker i nød, også selvom de ikke er del af det nationale fællesskab. Disse "fjerne lidelser" er omdrejningspunktet for dør-til-dør indsamlinger, højtprofilerede tv-shows, NGO kampagner, og statens ulandsbi-stand. I de senere år er forskningen begyndt at blive opmærksom på, at vores tilbøjelighed til at hjælpe ikke er ensartet og universel, men snarere afhængig af en række forhold på både modtager- og giversiden. Ser vi på modtagerne, er der lande og grupper, vi hellere vil hjælpe end andre, ligesom nogle årsager til lidelse vækker mere sympati end andre. På giversiden er der også stor variation: villigheden til at hjælpe hænger blandt andet sammen med vores politiske ståsted, uddannelsesniveau og politiske interesse. Oplægget tager afsæt i en helt ny undersøgelse af 2000 danskeres holdninger til og prioriteringer af fjerne lidelser.

Workshop 3B | Professor Derek Beach**Kan man tage ved lære af historien? EU's overraskende succes med Bankunionen**

Generaler udkæmper ofte de forrige krige, og politikere prøver tit at gentage tidligere valgkampe. Derfor er det også overraskende, når at beslutningstagerne lærer de 'rigtige' ting af historien. Det er tilsyneladende sket i forbindelse med forhandlingerne om EU's bankunion. Denne historie startede med en spektakulær fiasko i 2009-10, hvor den irske regering udstedte en uholdbar garanti til de irske banker, som på sin side var baseret på 'læren' fra Lehman Brothers kollapsede i USA. Da beslutningstagerne to år senere stod over for et lignende problem i Spanien, indså de, at udfordringen var langt større end Spaniens evner til at løse den. Derfor iværksatte man en reform som flyttede overvågning og redninger af banker op på EU-niveau. Det interessant ved den spanske case er, at 'læren' af historien fra Irland tilsyneladende blev brugt korrekt. Foredraget vil diskutere, hvorvidt beslutningsledere bare var 'heldige', eller om der er evidens for, at de trak på den irske case og undersøgte, om den passede på den situation, Spanien stod i?

Aarhus-seminar 2017

Tilmelding og betaling

Prisen for deltagelse i Aarhus-seminaret er 1350 kr. inkl. frokost og materialesamling.
Prisen for deltagelse i fakultetets sommerfest er 200 kr.

TILMELDING SKER ELEKTRONISK PÅ

www.ps.au.dk/aarhusseminar2017

DEADLINE FOR TILMELDING OG BETALING TIL AARHUS-SEMINAR ER 1. AUGUST 2017

Har du spørgsmål i forbindelse med Aarhus-seminaret, kan du kontakte os på:
e-mail: aarhusseminar@ps.au.dk
telefon: Birgit Kanstrup 8716 5601 | Annette Andersen 8716 5584

Er du i øvrigt opmærksom på Aarhus BSS's alumnenetværk, hvor du bl.a. gratis kan læse på Folkeuniversitet?
Læs mere på: bss.au.dk/alumner/bliv-medlem